

Fide Yetiştirmenin Amaçları

- Sebzelerin büyük çoğunluğu tohumla çoğaltılır. Böyle olmakla beraber bazı sebzelerin yetiştiriciliği üretim parsellerine doğrudan tohum ekimi yapılarak gerçekleştirilir; diğer bazı türlerde ise tohumlar önce özel küçük alanlara ekilir ve burada geliştirilen fideler daha sonra üretim parsellerine dikilir.

- Fasulye, bezelye, bakla, kavun, kavun, karpuz, hıyar, maydanoz, soğan, turp, ıspanak, tere, semizotu ve şalgam doğrudan tohum üretimi yapılarak yetiştirilen sebzelerdir. Domates, biber, patlıcan, pırasa, kereviz, lahana, karnabahar, marul. Kırmızı pancar gibi sebze türleri fide yetiştirmeden geçerek üretilir. Ayrıca turfanda yetiştirme ve örtü altı sebzeciliğinde kabak, kavun, hıyar, karpuz ve fasulye gibi türler de fideleri elde edilerek ve esas yerlerine fide biçiminde dikilerek yetiştirilir. Buna karşılık normalde fide ile yetiştirilen sebze türleri çok geniş alanlarda üretim yapıldığı takdirde doğrudan tohum ekimi yoluyla yetiştirilebilir.

Fide ile yetiştirme, doğrudan tohum ekimi yapılarak gerçekleştirilene göre bazı önemli avantajlara sahiptir. Bu avantajlar şöyle sıralanabilir:

- 1.Erkencilik
- 2.Araziden Tasarruf
- 3.Tohumdan Tasarruf
- 4.Enerji Tasarrufu
- 5.Sağlıklı Üretim
- 6.Verim ve Erkenciliği Uyarıcı İşlem İmkani
- 7.Homojen Üretim

Erkencilik

- Bitkiler yetişme periyotlarının bir bölümünü fidelikte geçirdikleri için tarlaya çıktıklarında belirli bir büyüklüğe ulaşmış olurlar. Bu nedenle aynı anda yapılan ekime göre 30-50 gün kadar daha erken ürün verirler.

Araziden Tasarruf

- Fide ile yetiştiricilikte bitkilerin normal yetiştirme yerlerinde kalma süresi kısalır. Böylece, arazinin boş kaldığı dönemlerde başka ürünler yetiştirilir ve topraktan yılda bir yerine iki, iki yerine üç, üç yerine dört ürün alınabilir.

Tohumdan tasarruf

- Fide üretim yapıldığında kullanılan tohum miktarı azalır. Doğrudan ekinde birim alana gereğinden fazla tohum atılır ve daha sonra seyreltme yapılır. Fide dikiminde buna gerek kalmaz. Bu durum, günümüzde önem kazanan birim fiyatı bir hayli yüksek olan F1 hibrit çeşitlerin kullanılması durumunda çok daha büyük önem kazanır.

Enerji tasarrufu

- Bu durum örtü altı tarımında geçerlidir. Sera üretiminde doğrudan tohum ekimi yapılırsa sera daha uzun bir süre ısıtılır. Oysa fide yetiştiriciliği daha küçük bir alanda yapılabilir ve daha küçük bir alan ısıtılarak enerji ekonomisi sağlanır.

Sağlıklı üretim

- Fidelerin yetiştirilmesi sırasında veya dikiminden önce seçim yapılabilir. Böylece hastalıklı, cılız, sakat ve sağlıksız bitkiler ayrılır; üretim sağlıklı ve gürbüz bitkilerle gerçekleştirilebilir.

Verim ve erkenciliği uyarıcı işlem imkanı

- Fideliklerde geçen dönemde bitkilere bazı özel uygulamalar yapılabilir. Örneğin kavunlarda budama, domates ve biberlerde ek ışıklandırma, yine domateslerde virüslere karşı bağışıklık kazandırma aşısı, sıcaklık şokları vb. gibi. Bu uygulamaları açık arazide gerçekleştirmek her zaman mümkün olmadığı gibi ekonomik ve pratik de değildir.

Homojen üretim

- Doğrudan tohum ekimiyle yapılan yetiřtirmede sıcaklıđın düşük oluřu, yađıřlar ve kaymak bađlama, derine dūřme, yūzeyde kalma gibi nedenlerle tohumların bir bōlūmū řimlenmeyebilir. Bazı alanlar boş kalabilir ve deđerlendirilemez. Fide ile yetiřtirmede bu olumsuzluk söz konusu deđildir.

Fide yetiştirme yerleri

- Fideler ya seralarda ya da fide yastıklarında yetiştirilir. Hiç kuşkusuz iklim şartlarının daha iyi dñzenlenebildiđi seralar fide yetiştiriciliği için daha uygundur. Ancak kñuk sebze işletmeleri için bñyk bir yatırım gerek gösteren seraların yapımı da ekonomik değildir. Bu nedenle fide yetiştiriciliği gerek bizim ülkemizde, gerekse birçok yabancı ülkelerde yastıklarda yapılmaktadır.

- Yastıklar, yetiştirilecek sebze fidesinin türüne, yetiştirme devresine ve amaca göre değişik biçimlerde hazırlanır ve ısıtılma durumlarına göre üçe ayrılarak adlandırılır.
- 1.Sıcak yastıklar,
- 2.İlık yastıklar,
- 3.Soğuk yastıklar.

- Fide yetiştiriciliği alçak tüneller içinde de yapılabilir. Bunun için bölge şartlarına bağlı olarak Ocak ayından Nisan ayına kadar olan dönemde hazırlanan yastıklara sıravari olarak, sıra arası 13-15 cm, sıra üzeri 1-1.5 cm ve ekim derinliği 1-2 cm'yi geçmeyecek şekilde m²' ye 2-3 gr tohum hesabıyla ekim yapılır. Ekimden sonra yastıklar dikkatli bir şekilde sulanır ve örtülür. Hava şartlarına bağlı olarak 2-3 hafta içinde çimlenme tamamlanır. İlk hakiki yapraklar çıkıncaya kadar yastıklar kapalı tutulur. Daha sonra düzenli aralıklarla havalandırılır. Fidenin gelişme dönemlerinde sulama, hastalık ve zararlılarla savaşım ve yabancı ot mücadelesi dışında herhangi bir işlem yapılmaz.

- Fideler 3-4 gerçek yapraklı olduklarında seyreltilirler. Çevre şartlarının tarla hazırlığına imkan verdiği döneme kadar fidelerin fazla boylanmadan kalmasını sağlamak amacıyla havalandırma ve sulama faktörlerine çok özen göstermek gerekir. Yapılacak fide dikim şekline göre belli boy kazanan fideler bir gün önceden sulanarak dikkatlice sökülürler ve esas yerlerine nakledilirler. Normal şartlarda tohum ekiminden **40-45 gün sonra pişkin ve kaliteli fideler dikim büyüklüğünü kazanırlar.** Bir m² yastık alanından ortalama 500-600 adet sağlıklı fide elde edilir.

- Biber fideleri de alçak tünellerde yetiştirilebilir.Şubat ve marta aylarında fide yetiştirme yerlerine ekilen biber tohumları üzerine 1-2 cm kalınlığında kapak atılır ve daha sonra sulanır. Biber tohumları 10-15 gün içinde çimlenerek toprak yüzüne çıkar. Fideler 6-8 yapraklı oldukları dönemde esas yetiştirilme yerlerine dikkatli bir şekilde dikilir.

- Biber fideleri topraklı olarak da yetiştirilebilir. Bu yöntemde tohumlar sıcak yastık veya kasalara Aralık sonu- Ocak ayı başında ekilirler. Şaşırtma büyüklüğüne ulaşan 1-2 hakiki yapraklı fideler ılık yastıklara, saksılara, plastik torbalara ve viyollere şaşırtılarak pişkin fide elde edilir ve bu fideler daha sonra esas yetiştirilme yerlerine dikilir.